

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY II.

PUGNA PRO PATRIA

NUM. 66.

LA CATALUNYA QUE VOLÉM.—«Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Yá manar y á cobrar, á fer lleys y á juzgar, cada hú á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdeshi. Els empleats de la terra y pochs, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Les universitats y escolas tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciència y planter de filosophs y juristas. A fora la ensopida rutina. —Intimament unida á la vella Catalunya, glòriosa en sa història y tradicional en sus lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repoblades las montanyas per grans boscos, trecant pels singles els corredors enginyos moderns, trayent del serrer y de las minas els fruits y minerals. Las aigües de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyos del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d'un art fill llegítim del antich criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions històriques de populoses y amplias ciutats modernes.—Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d'una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervinde en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pera ob entro tenim lo precis: Força, riquesa y inteligença. Reprimim el vici del egoisme y exalteim la virtud que á cap ens manca: L'amor á la Patria.»—LLUIS DOMENEC Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO
Tortosa al mes. . . . .
Fora semestre. . . . .

DIRECCIÓN Y REDACCIÓN
Carrer del Parque, N.º 8.
Tortosa 10 Abril de 1904.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenuts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diumenge 10, de Quasimodo. S. Ezequiel prof.—Dilluns 11, S. Lleó lo Magno papa y dr.—S' obren las velacions.—Dimarts 12, S. Juli p. y s. Victor mar.—Dimecres 13, S. Hermenegildo rey y s. Justino, mrs.—Dijous 14, S. Pere González Telm y sta. Domina vg. y mr.—Divendres 15, Stas. Basílica y Anastasia martirs.—Dissapte 16, S. Toribí b. y cf. y sta. Engracia vg. y companys mrs.

EL VIATJE DEL REY

En nostre últim número deyam que posat á viatjá y una vegada á Tarragona el Rey tal vegada vindrà á fer una visita á la *Fidelísima y Ejemplar*, mes los nostres pronostics no portan pas camí de cumplirse y avuy casi los podem fer al revés, fonamentanlos, en que l'Ajuntament ja va acordar en la última sesió que anes una comissió á visitarlo á Tarragona, y en que no havem sentit á dir, ni legit, que l'Ajuntament el convides á venir á visitar Tortosa en quin cas podrà ensenyarseli el pont per el que no si pot passar y ló que tardara perque se obliga á Tortosa á pagá dos vegadas una travesia, càrrega que sembla ja está conforme per altre part á pagá l'Ajuntament segons se desprén del ultim acort pres, (encara que no sápiga ahont son los cuartos), també li hauríam pogut ensenyá l'aigua del riu que avergonyida pasa per devant de la ciutat al veure que ls homes no la volen aprofitar ni per regar las terras ni per ajudarlos ab son esfors, també hauríam pogut ferli veurer las ruïnes de nostres antigas fortalesas que evuy sols serveixen de destorb al lliure espandiment de la agricultura y de la ciutat, y tantas altres coses se lhi haurian pogut ensenyá que no hi ha pas dupte que una ó altre ens auria donat com á fet sense anar mes lluny a Reus y á Tarragona.

Tot aixó sembla devian tenir present los partidaris del centralisme, ab motiu del viatje regi més no nosaltres que no ns acontentam ab promeses ni favors que redundin en be-sols de petitas parts de Catalunya, no, nosaltres volem mes, volem lo que en la capsalera del setmanarients los números repetim. volem tornar á ser lo qu' eram y hu serem si Deu plau, tenim voluntat y forsa per serio si no hu podem veure nosaltres hò veurán los nostres fills, en quins havem de infiltrarlos y ensenyarlos l'amor á nostra terra y á las santas tradicions.

El Rey ha vingut á Catalunya, benvingut sia, tan de bò li fos possible coneixens tal com som y pensem y no tal com mos pintan los sabis dels rotatius de Madrid que no sembla sinó que el Rey

tenia que anar á visitar un país plé de salvatges, ja que los unics *hidalgos* y *nobles* son los que ns perdonan la vida dientnos *isidros*; tan de bò tingüés mes anys y pogués anar sol el Rey perque no duptem pas que per poca bona voluntat que tingüés obriria els ulls á la raho y no podria menos que feros justicia perque veuria demanem lo nostre, veuria que volém salvá á Catalunya salván ab ella á Espanya; veuria que lo que demanem no es en perjuí de las demás provincias ans al contrari, tan ellas com nosaltres cuant el regionalisme informaba, la Espanya era cuant totas progresaban y creixian havent anat minván y empobrintmos com mes anat desapareixen la vida regional y el Centralisme ha anat estené son poder avasallán la vida de las provincias y del municipis, fent impossible la vida de tota industria y matán tota iniciativa.

Tot aixó ara el Rey no ho podrá veure y els que l' accompanyan tampoch lo voldrán veure y del viatje no enquedarà mes recorts que mitja dotsena de creusys reals ordres que de poca cosa serviran y las fàbricas anirán tancan-sas portas, el comers morint y el contribuyen pagan, pagan y pagan; sense esperansa de que sos sacrificis serveixin per res mes que engrandidi el número del que cobran, manan y no travallan.

Pobre Espanya.

Catalunya al Rey

Los regidós catalanistes del Ajuntament de Barcelona demanaren y obtinqueren poder ser oits per el Rey que los rebé en lo despats de l' Alcalde qui en feu la presentació prenén la paraula en Cambó dien.

“Ya habéis visto, Señor, esta ciudad de Barcelona, que al recibiros cortés y cariñosamente ha demostrado cuan poco fundadas eran las sospechas de que esta noble y leal ciudad pudiera obrar de distinto modo del que su dignidad y cortesía jamás desmentida le exigían.

Y, ya que no habéis venido á recoger triunfos que en vuestra altura son completamente innecesarios, sino á conocer esta ciudad, no solo en su cuerpo sino en su alma, sus aspiraciones y sus quejas y sus esperanzas, creemos ha de serle grato á Vuestra Magestad que, cumpliendo con nuestro deber, le hablemos con catalana franqueza y con toda lealtad, le digamos algo del sentimiento regionalista que nos trajo aquí y que, con mayor ó menor intensidad, vereis palpitá en todas las manifestaciones de vida del pueblo catalán que hoy tiene la honra de recibir vuestra real visita.

Esta ciudad, Señor, no se siente feliz. Se engañaría V. M. si creyese que el

contento que se manifiesta desde que os tiene en su seno, indica que están satisfechas sus aspiraciones, que los graves problemas que tiene planteados y las hondas preocupaciones de su espíritu han desaparecido.

Barcelona, con ser ciudad grande y rica, quiere serlo mucho más, y se siente con fuerzas y energías para conseguirlo, y para ello no pide más que libertad para dar expansión á las fuerzas y á las energías que en ella bullen y pugnan en vano buscando una expansión que sólo en mínima parte le permiten las trabas de la ley.

La legislación á que está sujeto el Ayuntamiento de Barcelona no corresponde á la grandeza y á la vida de esta ciudad, y esta legislación, que para otros municipios puede ser justa y protectora, es para la nueva ciudad de Barcelona lo que eran las murallas para la ciudad antigua: un círculo que opriime y ahoga.

Dentro pocos momentos vuestra vista abarcará en su conjunto esta ciudad que se extiende de la montaña al mar y de rio á rio. Y si con detenimiento la mira, verá como este inmenso ensanche que rodea la vieja Barcelona, es obra exclusiva de la iniciativa individual que no ha tenido trabas en su acción para realizar tan colosal esfuerzo. Mas, no verá, no podrá ver en parte alguna, la acción de la municipalidad barcelonesa: los parques, los bosques, los grandes edificios destinados á servicios públicos y de cultura que en todas las grandes ciudades de Europa señalan la fuerza de la vida colectiva representada por la municipalidad, en Barcelona no existen, porque el Ayuntamiento no tiene libertad en la acción ni medios económicos para ello. Y no es, Señor, que la ciudad de Barcelona no contribuya al sostenimiento del esfuerzo colectivo que el Ayuntamiento representa, en tanta proporción como otras grandes ciudades extranjeras.

Más, lo que paga el pueblo para el fomento de la ciudad, sólo en mínima parte en la ciudad se queda.

Desde la cumbre del Tibidabo vereis los ensanches de Gracia y San Martín, que tienen extensión y vida de grandes ciudades. Pues bien, estos ensanches, existen á pesar de la ley, con infracción de la ley. Si la ley se cumpliera, millares de casas y de fábricas tendrían que derribarse, convirtiendo en campos yermos, centros de producción, de riqueza y de vida. Parece que la ley á que viene sujeto el Municipio de Barcelona, es incompatible con la vida y engrandecimiento de ésta ciudad.

Para que desaparezca esta incompatibilidad, pedimos la libertad, pedimos la autonomía del Municipio. Pero, para que esta libertad y esta autonomía puedan producir todos sus efectos, puedan dar expansión á todas las energías que

aquí pugnan por abrirse paso, deben ser completas, sin trabas ni limitaciones impuestas por la desconfianza, que embarrasan y estorban para el bien y no atajan el mal.

Bien comprendemos, Señor, que esa autonomía municipal que reclamamos es difícil de armonizarla con la actual organización del Estado, es un ingerto difícil, casi imposible de aplicar con esperanza de éxito en el árbol de una organización centralizada. Por ello los regionalistas, pedimos todas las autonomías de los organismos naturales; de la región, del municipio, de la familia.

Creemos, Señor, que esas ansias de libertad las juzgará V. M. con benevolencia y sin prevención alguna. Que nosotros, como concejales de Barcelona, sólo deseamos que esta ciudad sea, no la primera de Espanya, si no una de las primeras del mundo, y como catalanes deseamos la mayor prosperidad de Catalunya como seguramente desea también Vuestra Majestad.

Y esto, Señor, sólo se conseguirá con la autonomía, que al engrandecer á este pueblo, engrandecerá á su Rey.

CONTESTA DEL REY

“Me alegro mucho de haber oido las manifestaciones de vuestro compañero, pues uno de mis mayores deseos es conocer las aspiraciones de mis súbditos. Si de mi dependiera, concedería ahora mismo, con mucho gusto, todo esto; pero en virtud de lo que dispone la Constitución, es el Gobierno el que ha de resolverlo.

Cedo pues, la palabra al ministro de la Guerra.

Parla'l ministro de la Guerra

“El Gobierno, que comprende y considera á todas las regiones por igual, estudia sus necesidades, sus aspiraciones y sus deseos para tomar después aquellos acuerdos que considere convenientes. Los deseos y aspiraciones que aquí se han manifestado no son de incumbencia exclusiva del Gobierno, sino del Gobierno con las Cortes.

Representantes tenéis á Cortes que indudablemente se harán eco de vuestras manifestaciones. El deseo del Gobierno es engrandecer las regiones, y no tiene ningún empeño en ahogar á Barcelona, sino, al contrario, en ensancharla. El Gobierno conoce los sentimientos del Rey, y en ellos inspira sus decisiones.”

El general Linares acaba ab un “viva el Rey”!

La nostra forsa

Ho sab tothom.

Ni l'Estat ni 'ls politichs que 'l malmenan tenen cap ideal.

L'encarnació d'aquesta política son els cacichs.

Els cacichs organisen els compassos que actúan en la comèdia de la política espanyola a canvi de concessions que afavoreixen els seus interessos particulars.

Es el *do ut des*, sense atenuants de cap classe.

Així el país va cap avall depressa depressa. No podia succeir altra cosa.

Els catalanistes hem oposat a 'n aquesta política d'interessos una d' ideals. L'ideal de salvar a la Patria de la ruïna. A 'n aquest ideal noble y honrat hi hem sacrificat tota mena d'interessos personals y l'hem sostengut ab constant sacrifici.

La pertorbació que en els esperits havia introduït el règim caciquista era tan gran, que poch menys que de boigs eran nomenats els catalanistas que predicaven, per sobre de tot, el respecte a les lleys, la legalitat en les eleccions y refusaban indignats tot lo que no fos recte y sincer.

Y precisament aquesta conducta ferma y sincera ens ha donat una forsa immensa.

Nosaltres no hem enganyat al poble ab falses promeses, ni adulat als poderosos, ni ens hem blinat ab persecucions, ni res del món pot feno desviar de la ratlla dreta que 'ns porta cap a la realització dels nostres ideals y qual nort y guia és l'amor a la Patria.

Però la nostra forsa no's pot perdre. Però els enemichs ens respecten y ens consideren molt, molt mes que no pas als que van a ferlos acataments.

Tinguinhot ben present els que volen seguir pels seus interessos particulars la política del *do ut des*, els que creuen que ab acataments podrán conseguir quelcom.

Tinguinhot ben present y sobre tot en las actuals circumstancies.

Fora dubtes

Ja està en la conciencia de tothom, y no hem de repetirho, que al catalanisme, com a moviment polítich econòmic y social, lo mateix li té que 'l quefe del Estat sigui un Rey o un President elegit per las fersas vivas de las regions que han d'integrar la nació. Y és que nosaltres no hi estém per aquets adjectius en nom dels que tans anys seguits han vingut barallantse 'ls nostres avis y 'ls nostres pares, pagant sempre 'ls platas trenrats l'únich substantiu, l'etern; aquell del que, en el calor de la lluita xorca dels petits interessos particulars o de pandilla, ningú 's recorda; aquell que tot ciutadá de conciencia neta y verge de plets ab l'Hisenda posa per demunt de tota modalitat tranzitoria: aquell substantiu de substantius: ¡Patria!

Mirant aquest nort únic, nostra bruixula no ha de sofrir may grans desviacions, a dreta ni a esquerra, en las que nostre moviment de reivindicació de la personalitat catalana, sense guanyarhi res, hi perdria l'esma.

Per aixó en la fase actual de nostre etern plet contra un Estat decrepit y tirànic tot a l'hora, nostras simpatias no han d'acostarse a res que, d'aprop o de lluny, ens vingui d'ell. Las promeses que 'ns fassí han de venir legalisadas per ma de nota i ab bona hipoteca que 'n respongui, perque ab poders irresponsables fa de molt mal pactarhi. Lo contrari, fóra vendres el llegat de honor que hem de traspassar a nostres fills per un plat de llantias..... pintat a la paret.

Víctimas conscientes de cert maquiajisme barato, ja llegendarí, per obra y gracia del qual nostres missatgers sempre surten de la conferència complacidos o bien impresionados .. y res més, no tindriam perdó de Deu si després de tanta y tan dolorosa experiéncia ens posavam novament a mercé dels que, baix pretexte de pèndreus el pols, no fan altre cosa que pèndreus el pel. Ja 'n hem fet prou de memorials de agravis y missatges.

Si l'aconteixement del que tant se ve parlant, anés precedit com en altres temps d'un solemne jurament que garantís nostres aspiracions, valdría la pena de posarnos de las festas y que hi hagués fins *chirimías y cánticos á Jesús*. Però com que aquet «toquém y toquém» no tindrà lloch, poca necessitat tindrém d'obrir la calaixera...

Y això sens des cortesia. Al contrari: *con muchísimo respeto...*

M. FONT Y TORNE.

El Manifest de la «Lliga»

Al poble Català

La «Lliga Regionalista», ara com sempre, guida no més per l'interès de Catalunya, ben sospesadas las circumstancies de la situació actual, tant de la terra catalana com d'Espanya tota, ha acordat no pendre part ni enviar representació a cap dels actes que en obsequi del Rey tinguin lloch ab motiu del seu viatge a la nostra ciutat.

Pero al fer públicament aquesta declaració, ha de manifestar d'una manera clara y terminant que no ha pres aquest acort per hostilitats de caràcter dinàstic o personal, ni perque senti cap oposició a la forma de govern monàrquica, ni cap preferència per la republicana. Sota la bandera de la «Lliga» hi caben monàrquich y republicans, hi caben totes las opinions y creences, que la causa de Catalunya és una causa nacional; es la resurrecció de tot un poble y els pobles no se regimentan ni s'uniforman ab una sola voluntat y un sol pensament, sinó que viuen una infinita varietat de pensar, de sentiments y d'interessos.

L'actitud de la «Lliga» ha sigut dictada per la convicció de que té el dever, a qual cumpliment no pot ni vol sustreure, de fer sentir el disgust de la opinió veritable devant de la inconsciencia ab que l'Estat espanyol perdura en sos vics y sus rutinas seculars, devant de la impotència política d'aqueix Estat, demostrada un any darrera l'altre en las planas de la seva història, historia

d'imprevisió y de desastres; devant de sa esterilitat com agent de civilisació, proclamada ab eloquència aclapardadora per inacabables gorets y terras ermas que no saben produir el blat que hem de fer venir de costas extrangeres, per una moneda depreciada, per comunicacions barbres y incompletas, per una administració xorca y corrompuda, per una indústria pobra y atrasada com el mercat que l'alimenta, sense expansió internacional y sense colònies; devant de sa ineptitud com a director de la cultura nacional, baixa, lleugera y limitada, sense difusió en las masses, sense intensitat creadora en els afavorits de la intel·ligència, que 'l nostre ambient mitjà africà incapacita pera'ls invents y las troballas, característichs del actual moviment intelectual en tots els països civilitzats; devant de l'instint suicida ab que aqueix Estat segueix a Catalunya la vella política de persecució y dominació que ha sembrat el mon d'antigas províncies convertides en estats independents; devant de la ignorància voluntaria dels perills que l'amenaçan y l'apartament obstinat del ideal salvador que Catalunya li presenta.

Cal recordar, que Catalunya des de l'endemà de la unió dels reyalmes de Aragó y Castella és víctima de la influència y dominació perturbadora de la rassa políticament dominadora d'Espanya: tancàntseli el comers d'América, s'arruinà son comers y son poder naval, que havia d'ésser el del nou Estat; se li prengué sa llengua; se li arrabassaren sus llibertats municipals; se li desfigurá son dret; se li influiren sus costums; y quan ha cercat en el treball y en la cultura la forsa política se la condemna a viure dintre el cerole raquitich y pobre de la organització del Estat espanyol, ahont no troba aire lliure y sanitos pera la expansió de son geni y l'enfortiment de sos avensos. Contra aquesta opressió secular, contra aquesta absurdà dominació del quietisme y la mort sobre'l moviment y la vida, Catalunya ha protestat y ha reclamat sempre: en altres temps la protesta va personificarse ab Claris y ab Casanova; més endavant, ab revoltes y bullangas y darrerament, ab els missatges als Reys, las exposicions als Govern responsables y la representació enviada pel Catalanisme al Congrés de Diputats del Estat espanyol.

A favor nostre y contra la tossuderia ruinosa del régim centralista, s'han posat els desastres de tota mena, l'enderrement de totas las manifestacions de la vida colectiva, y ara, una crisi fonda, terrible, incurable, ab tot son seguici de desesperacions y miserias.

La «Lliga Regionalista» no pot, en semblants circumstancies, associar-se a manifestacions d'alegría, improprias de las preocupacions del present y de las amenazas del pereire; y una vegada més, per estiril que sia, aproveitant la ocasió de tenir tota Espanya la vista fixa a Catalunya, se creu en el dever d'affirmar la necessitat urgent de refer l'Estat espanyol sobre sus bases naturals, de regonéixer a las diferents nacionalitats el dret de governar-

narse ab la més plena autonomia, deixant al Govern central no més las atribucions necessàries pera conservar la cohesió interior y la plenitud de la forsa exterior.

Dintre d'aquest sistema s'hi encarna la reivindicació de la llibertat dels ciutadans, avuy a mercé de qualsevol ordre o reglament y de tota mena d'arbitriats governatius; la oficialitat de la llengua catalana; la autonomia dels Municipis y de las Comarcas pera la gestió dels seus peculiares interessos; la dignificació y organització corporativa del sufragi universal, convertintlo en base real del Govern y de la administració, el servei militar per voluntaris; la autonomia universitària y demés institucions de ordre social y econòmic, que consideran indispensables els pobles civilisats.

Es de tret. és de justicia, y al mateix temps és llei de conveniencia, d'interés, d'estabilitat pera Catalunya y pera Espanya.

La organització política dels pobles ha d'ésser trasllat fidel de la seva estructura. Allà ahont hi ha unitat social, allà hi ha d'haver organització política unitaria; allà ahont hi ha varietat de pobles s'imposa la varietat d'organizacions políticas pera governarlos. Y no mes així poden ésser solits els lligams que 'ls uneixen uns ab altres, perque no hi ha forses comparables a las del benestar y del amor.

Aquest és el camí. Nosaltres treballém y treballarem sens treva pera convéncer a tothom d'entrarhi francament, si no se 'ns vol seguir, las responsabilitats del pereire no seran pas nostres.—El president, Albert Riusiñol.—El secretari, J. Ventosa y Clavell.

Sentimental

*Ha mort en Pere!
La trista esposa
Rega la llosa...
¡Tal es son plor!*

*Tot fentli festas
En Pau l'anima;
Ella l'estima...
¡Tal es son cor!*

Joseph E. Soler.

Retalls

Era un xicot de casa bona. Els seus passats s'havien fet malbé molt de lo que tenian al poble y fora del poble, per mals administradors, orgullosos y cerca rahons, però li quedaven casas y terras, que, encara que empenyadas, Deu n'hi doren.

El xicot, que tenia infusions d'homenet, va agafar la déria natural de veure lo seu y, després de cridar als procuradors y entrants a la casa, un dia va visitar una finca, un dia l'altra y tot anava d'allí més bé.

Però quedava una casa que, si bé era la que li donava més iloguers, era també la que feya veure l'padri als administradors. Els llogaters eran gent treballadora, seria, que pagavan puntualment, però una mica vanitosos, ab rahó, pel modo com cuidaven la casa.

Tan bons llogaters eran, que proposaven tant al administrador com a l'amo de paraula y per escrit, que si ells volian, mentres els deixessin fer obras y

arreglarse els quatre pisos, pagarián més de lloguer y no's mudarian mai de casa.

Però'ls procuradors y l'amo no'ls escoltavan: envejas d'altres vehins y llogaters els tenían aturdits y ni'ls arreglavan els pisos, ni'ls deixavan fer obras pagant ells, ni'ls sisquera els permetian treure las ratas que un mal procurador, per venjansa, els hi havia tirat a la casa.

Y vetaquí que l'amo, com deya, se formalisa y vol anar a veure la casa, ab tot y que sab que si no li tenen odi, tampoc li tenen amor; que no poden veure als procuradors y que son gent una mica donada a la séva, porque volen y poden.

Y vetaquí que comensa la visita.

L'amo, com a amo y avesat a mimos, ja li va estranyar que no hi hagués penjarella als balcons, que no tiressin coéts ni repiquessin las campanetas de las portas. Els havia sentit a dir que alguna vegada ho havíen fet pels seus avis. Hi havia gent al carrer—de curiosos mayne faltan—però res més.

Els llogaters del primer pis, que eran uns senyors que tenían fàbrica y terras, varen sortir a rebre l'amo tots serios, vestits de negre, com si anessin endolats. El procurador prou si desfeyá ab cumpliments y els donava copets a l'esquina, però ells serios que serios.

—Que tal?... ¿cóm estém?—els digué l'amo.

—Cóm alló: las cosas no van prou bé. Desde que varen pujar la paret de darrera y ens van inutilizar la eixida, que no respirém: prou que ho deyam al procurador...

Necessitèm tirar embans a terra, obrir finestras, allisar l'enrejolat y fer una pila d'obras... Pel preu que paguem no estém prou bé. Després, ho diem a devant d'ell: el procurador no'ns deixa viure: ni fa ni deixa fer.

—Las cosas tenen arreglo: però no s'ha d'anar depressa.

—Sempre ens diuhem lo mateix: si no fos porque fa anys que som a la casa...

L'amo no'ls va poder treure d'aquí y va enfilarse cap al segón pis.

També'l varen rebre d'alló més serios. Eran bons vehins; tenian negocis, botigas, compravan y venian al poble y a fora y tenian ganas de fer més de lo que feyan.

Tampoch estavan contents de l'amo ni del procurador, el pis estava fet una llàstima; no podian tenir res al rebost per culpa de las ratas; tot se'ls floría d'humitat.

—Senyor, no podem viurehi més aixís si no'ns arregla'l pis, arribarem a no poder pagar. S' ha de pintar la cuina; s' ha de cambiar la corda del pou; s'han de reposar vidres...

—Aqui tothom demana.

—Miri, deixins arreglar a nosaltres y no demanarem res: ja estém entesos ab els d'abaix.

—Aqui no hi há més amo que jo.

—Aqui's fa lo que jo, en representació del amo y baix la meva única responsabilitat vull que's fassi.

—Miri, senyor, que...

—Aném a dalt, senyor Antonet.

—Sí, encara'ns amohinarian.

Els senyors del tercer pis eran marins: un temps tenían poderosas naus, valentas y treballadoras: havien vingut molt a menos, perque'ls hi tenían ràbia y els estafaren.

—Vosaltres no debéu ser com els d'abaix.

—Senyor, no podem viure aixís: si no empapera la sala y no repinta las portas, y...

—Senyor, digué'l procurador, aném cap a dalt, que aquí també'ns marejan.

Y deixantlos ab la paraula a la boca, pujaren al quart pis.

N' hi havia dos: a l'un hi vivia un senyor, dependent dels del segón pis, a l'altre un treballador dels del primer.

Las portas eran obertas y no's veyan mobles: las criatures ploraven y els grans reganyaven.

L'amo y el procurador ni volguren entrarhi. Sentiren lo que no tenían ganas de sentir y baixáren corrents y de pressa, convensuts de que corrian perill de no cobrar el mes entrant.

Al peu de la porta'l procurador y l'amo's despediren.

—Aixó no ha anat prou bé, senyor Antonet.

No'n fassí cas: qüestió de genis.

Y qué pensa fer?

—Yo?, res: que paguin y que s'hi acostumin. No dich jo que no repinti la escala y posi algún vidre, encara que no més sigui perque vosté ha vingut, però res més, nò.

—Y vol dir que?..

—Deixénmels pera mi: mentres no se'm avinguin tots, no m'espantan.

—Vosté ho sab aixó: ab vosté confio.

Y fa bé: descansi.

Quan l'amo fou fora'ls vehins se reuniren.

—¿Qué n'hem tret de que vingués?

—Res: ja ho sabíam.

—Donch, ¿quin remey ens queda? Mendar de pis?

—Nò, avenirnos tots y fermos fer la lley.

—Y si no'ns escolta?

—No pagar el lloguer.

La restauració borbònica fou feta a Barcelona: tothom ho sab que d'aquí sortí l'esperit y d' aquí sortiren els diners que prepararen el cop den Martinez Campos.

La ciutat que fá pochs anys tingué poder y voluntat pera restaurar una dinastia combatuda per una altra a la montanya y ab la República al poder, avuy, pera rebre al segón Rey d'aquella dinastia ab archs de triomf, ha de demanar als militars las sevas armas.

—Es que ha canviat Barcelona?

—No: és més gran, més rica, més plena; encara que no tant com ho hauria de ser per la seva ànima y sus aspiracions.

Lo que han canviat son las ideas: l'ambient.

gut abusan de la paciencia dels nostres suscriptors que han deixat molts d'ells de rebre la VEU lo qu' ens proposem esmenà cambianlo; demandanlos que si observan novas faltas les fassin presens á la Administració de la VEU á fi de correjirlo.

A Manresa tingüé lloc el dia de Pasqua la benedicció de la bandera del Sotmamen Manresa en la que hi està simbolizat el lema de fé, patria y amor ja que ostenta la Verge de Montserrat, l' escut de Manresa y les hermoses paroules de Pau, pau y sempre pau.

Resultà un acte veramen patriotic y hermós segons se dedueix de la resenya que 'n fá lo diari Manresá *El Pla de Bages*.

Llàstima que no tinguém ni sisquera probabilitats de poder veurehi als tortossins agermanats en tan util y hermosa institució.

Lo diari la *Renaxensa* per duran l'espay de tres mesos apareixerá com á setmanari.

Sentim molt que hagi hagut de pendre tal determinació y esperém ab desitj pugui prompte á tornar á convertirse en diari ja qu' ell es el mes vell dels que en la premsa diaria ha vingut defensan los ideals catalanistes.

La Confraria del Santissim Sacrament establesta en la iglesia del Seminari ha ofert al Centro Excursioniste, una de las bòrals del pendó principal, que ha de figurá en la professió que tindrà lloch aqueixa tarda, sent lo pendoniste el Directò del Col·legi de S. Lluís y l' altre accompanyant el President del Patronat Obrer.

L'advocat D. Anton Pallarés ens ha ofert son despatz qui ha obert en el caixeré de Campomanes (casa Pallarés) pis 2.º

Mil mercés per l' atensió desitjanli molts avyenos y sort en el exercici de sa professió.

Havem rebut una entusiasta elucació que la associació Vigatana Catalunya Vella endresa á tots los catalans que volguin ajudar á la construcció de un monument, en el poble natal de M. Cinto Verdaguier.

En la redacció de la VEU se rebran las cantitats ab los que los admiradors del gran poeta y gloria de Catalunya y d' Espanya tengan á be contribuir.

Tortosa. Imp. FOGUET, P. Hospital 5.

NOTICIES

Avis.—A primés de Febrer tinguem que canviar de repartidor de la VEU per haverse ausentat de Tortosa y desde d'allavors que l' actual repartidó ha vin-

— 8 —

Traya tambien à San Rufo, hijo de Simon Cirineo, del qual dice San Marcos, que era padre de Alejandro, y de Rufo, y que ayudó á traer la Cruz à Christo nuestro Señor.

Tambien trujo San Pablo en su compañía à Trophimo, Ephesimo, Torqueto, Celon, y à Indaletio, y algunos otros, que en diversas partes abia convertido: como se ve en una Bula que el Papa Esteban escribió à Froduyno, Obispo de Barcelona, en favor de Ermemiro, reprehendiendo à Froduyno, porque ocupaba algunas cosas, que eran del patrimonio de Santa Tecla, Diocesi de Tarragona: La cual Bula dice micter Luys Pons de Icart, que está en el Archivo de la Seude Tarragona, sacada de los Archivos de Roma.

Tambien trujo el Apostol San Pablo à Crecencio, segun lo dice Fray Francisco Diago, siguiendo à Adon, Obispo de Viena. Andando el glorioso Apostol su camino por donde el Espiritu Santo lo guiaiba. Entró en Calaluña: y ay dificultad, en saber por que parte entró, que segun diversos lugares del Obispo de Equilino, parece que vino de las partes de Francia, dejando á sus Discipulos, Crecencio en la Ciudad de Viena, Trophimo en Arles, y San Sergio Paulo en Narbona.

Pero no falta quien siguiendo lo que parece se puede sacar del Bergomense, diga lo contrario: Porque Beuter, y micter Miguel Pujades, y micter Icart dizan: Que yendose de Tarragona, dejó San Pablo à Sergio Paulo en Narbona: De modo que parece cuando se fue de Espanya, y no cuando vino.

El Martirologio Romano de Gregorio Decimo tercio, en este particular dice estas palabras. *Narbona in Galia, natu- lis Sancti Pauli Episcopi, Apostolorum Discipuli, quem tradunt fuisse Sergium Paulum Proconsulem, quia beato Apostole baptizatus, et cum in Hispaniam pergeret, apud Narbonam relictus, ibidem Episcopali dignitate donatus est.*

De las cuales palabras resulta claramente, que San Pablo Apostol dejó a San Pablo Sergio al venir, y no cuando se volvió de nuestra Espanya.

En efecto no entrando San Pablo en Cataluña por la parte de Francia, adonde abi dejado á los sobredichos sus Discipulos, ó entrando por ella, ó por otra parte. La comun

ciacion de la Provincia, à la qual era embiado, no le sufrirà el coraçón, no bajar á ella, antes deseso de predicar, y cumplir el ministerio, para que venia; y por descansar de tan larga navegación(desseo natural á todos los hombres)desembarcaria (á lo menos para alegrarse) antes de rodear por mar, á toda Espana, para desembarcar en las Asturias. Y mas, que el trato, y comercio de los Romanos, y de toda la gente de mar, era mai en esta costa, que en la otra, tanto por la vezindad de Levante, como por la Metrópoli de Tarragona:y pues que sabemos que ha predicado por esta costa de mar, como lo dice el Padre Morillo en la fundación del Pilar, folio 60, que puso Obispo en Barcelona, en Tarragona, en Valencia, en Cartagena: digo que es muy verisimil que desembarcasse aquí primero, y predicasse, que no en otra parte de Espanya; y que rodeando esta costa, yba tocando á estas Ciudades, y no dejare de decir, que desembarcó en nuestra Ciudad de Tortosa, porque en aquel tiempo abia un puerto gallardissimo cerca della, que es desta otra parte de Amposta, como lo señalan las dos Torres de Campredó, y la Carroba; y digo que llegando aqui, es muy probable que subiesse el Santo Apostol á predicar á Tortosa, siendo entonces una Ciudad tan principal, como era, y que la nombra Plinio, celeberrima: y ya que no dejasse Obispo en ella, dejaría algunos Christianos. Házeme mas grande fuerça á esto, el ver una Parroquia tan antigua en esta Ciudad, de la invocación dese glorioso Apostol. Y puesto caso que no llegasse á predicar aquí, me parece, que basta decir, que abia Christianos en Tarragona, para que de tan cerca sintiesen la fama de la Christiandad, y se les apegasse algo della. Y pues vemos que el Santo Apostol va costeando esta tierra, se puede decir, que es verdad, que desembarcó en las Asturias, y se entró predicando por la Espana, viiniendo á hacer el fruto, que todos los Autores dizan, y que fué allí su desembarcación, y no se tornó á embarcar allí mismo, como en estas otras Ciudades, que en aber predicado, y dejado sus Periados en ellas, se bolvia á embarcar. Assi que de allí (como dicho es) tomó su camino, y liegó á Braga, y dejó por Obispo della á Basileo, en Toledo á Elpidio, y en

